

Počínají se kniehy: Jiří Spravovna řečené, neb jsou složene k žádosti a správě převelebného kniežete a krále, krále Jiříeho prvného, a netoliko k správě jeho, ale všech budúcích králuov českých složene a vydané¹⁾ skrze Mistra Pavla doktora, Mistra Židka řečeného, léta božieho tisícieho čtyřstého sedmdesátého prvného, den léta nového.

5

[1] Kniežeti²⁾ a pánu, králi Jiří prvnímu,³⁾ šestnadctému králi českému, z panského rodu jakožto hvězdu ze tmy na vysokost královské stolice vysazenému v jistotě z vuole a milosti božské zjevné, skrze kterého králové kralují, kniežata prikazují a všecka moc, na nebi i na zemi, z nizkosti pocházejí na vysokost, který, jako die David v žaltári, vyzdvihuje chudého z lajna, aby ho posadil s kniežaty, s kniežaty lidu svého, a netoliko aby seděli s kniežaty lidu jeho, ale aby sami, držíc thróny a stolice vši slavnosti, u vysokosti a v světlosti najvyšší nad jiné přebývali a své světlosti jiným udávali. Tak jest pán Buoh Saule, sedláka oslic ztracených, na proroku Samuelovi ptajícieho, na vysokú královskú vyzdvihl ušlechtilost, kterého když svatým mazáním na královstvie jest do konce spevnil, řekl jest jemu prorok přede vším lidem: Aj, znamenaj, kterak z malého jsi věku učiněn králem. Hlediž, aby chodil v prikazanie božiem a královstvie Israhelským, které pán Buoh Abrahamovi slíbil rozšíriti jako hvězdy nebeské a piesek mořský, aby ve všem dobrém rozmáhal, modly kazil pohanské a sochy na vysokostech hor od nich usazených. Kterého potom kdy jest pán Buoh zavrhl i s synem Jonatan pro neposlušenstvie, kteří jeden den zbiti jsou na horách Gelboe, aby to pokolenie viac neseďelo na královské stolici, zvolil pán Buoh sobě Davida pastušku, a to zní méně nežli sedláka, o kterémž řekl pán Buoh prorokovi: Jdi do domu Isaj a maž na královstvie, kohož já tobě okáži, nebť sem sobě zvolil muže vedle srdce mého, kteréhožto stolici spevním před tváří mú jakožto slunce až na věky. Kteréhožto žena Mikol,⁴⁾

10

15

20

25

¹⁾ V rkpse: vydáno.

²⁾ V rkpse předchází: O

³⁾ V rkpse: prvním.

⁴⁾ V rkpse: Nikol.

dcera svrchupsaného Saule, měla jest [2] od pána Boha břicho zavřené, aby
 vždy nic krve Saulovy nevsedlo na stolicí královskou, protože nebyl poslušen
 hlasu božieho, že z velikého lakomství bral lúpež Amalech, řka: proto,
 aby pánu oběti z toho činil. Že chtěl proroka božieho Samuele, skrze kte-
 5 rého na královstvie byl vyzdvižen, zahubiti, a že k babám čarodějným se
 utíkal, proto zavrhl jest pán Buoh ten kmen nešlechtný od královanie
 až na věky; o kterém sám pán Buoh řekl jest prorokovi: Co prosíš za něho
 a proč pláčeš jeho? všakť sem ho zavrhl. Toho slova má Vaše Velebnost
 velmě povážiti a sobě v srdce vzieti i s leknutím, aby snad i na Vaše Veleb-
 10 nosti se nenaplnilo. Neb jeho svatá Velebnost prvé, nežli se Vaše Jasnost
 narodila, předeznal jest cesty Vaše, které z svobodné vuole vaší puojdú,
 předeznal jest, že Vaše Velebnost má vstúpiti na vysokost královskou.
 A tomu, aby Tvá Milost s brzkú pomocí mohla sobě toho řádně dověsti,
 obdařil jest osobu Vaši rozumem přejasným, výmluvností, dobrotivostí,
 15 zpuosobnú tvářností a jinými mnohými dary nebeskými i tělesnými, v kte-
 rých bez pochybenstvie mluví okolnie země, neměly vyššieho ani rovného.
 Ten pán mocný a velebný, který sám zná, koho má na stolice předcházející
 jiné u vysokosti vyzdvihnúti, anebo koho z nich sraziti, ten jest Vaši Jasnost
 z řádu panského jako slunce nad hvězdy v královské vysoce na počátku
 20 vyzdvihl duostojenstvie. A kometa i hvězdy Aramuan chtivostí mluvily
 jsú, k velikému Vaší Jasnosti vyzdviženy by byly, a vaše Jasnost těmi ce-
 stami kráčela, které sem byl Vaše Velebnosti v mých velikých kniehách
 sepsal, a jmenovitě, by byla hned Vaše Velebnost službu božie množila,
 kostely dělala [3.] anebo ohyzdné, zbořené opravovala, platy kněžské
 25 a mniské, jeptiské, doctorské, mistrovské z rukú, nepravě božské věci
 držících, vytrhovala, a arcibiskupa a kněží, kartausy, bosáky a jiné nábožné
 lidi, skrze kterých nábožné modlitby jistú máme naději, že králóm, knieža-
 tóm, zemím i všem lidem hřiešným přichází ot najvyšieho pána požehnanie
 vše dobré, by vaše Jasnost ty lidi v své kostely byla ustavovala; kostel
 30 svatého Václava na hradě dělala a svatého Petra na Vyšehradě, hrob sva-
 tého Václava a dědicuov českých zlatem, stříbrem, drahým kamením
 ozdobovala, vysoké lidi k sobě táhla a jich rady poslúchala, papeže milo-
 vala a kněží a jich i ciesaře poslúchala a kledeb jejich se bála, volence i knie-
 žata duchovní i světské vždycky na svém dvoře při sobě měla, platuov
 35 božských nezapisovala, kněžím Rokycanovým búřiti nedala a pokoj viac
 než válku milovala. Byl by pán Buoh na věky zpevnil korunu na Vaše
 hlavě i synuov Vašich, byl by pán Buoh na stolicí královskou opatřil z tvého
 bedra siemě spravedlivé všemu křesťanstvu k utěšenie, bych byl k tomu
 žádán, bohdá skrze mé lečenie byla by Vaše Jasnost seděla se vším krá-
 40 lovstvím u veselosti, pokoje, v hojnosti zlatta, stříbra i drahého kamenie,
 v sytosti chleba i masa i v pití vina rozličného, radoval by se kupčiek
 z Vaše Jasnosti, veza u pokoji do Prahy potřebné věci i ven vyvozuje.
 Radovali by se měšťané, panny, vdovy i paní v svém múdrým králi, jsúc
 skrze něho ode všech ostnův duše i těla vysvobozeni. Radoval by se v pánu

Bohu a v králi Jiří sedláček, dělaje vesele, v pokoji, v potu tváři své zemi, který nyní s dietkami lká a pláče na krále Jiříeho, jsa vypálen [4.] a zahuben, jedl by nemaje ani snad chleba. Radovali by se Římané, všecka vlaská země, Benátčené, vídenský sbor i Normberčané z krále Jiříeho, by byl pokoj, jakož se jest počal, uměl zachovati kúpe jich, aby svobodné 5 šli před lúpežniky opatřiti, nekřičela by krev Abelova, na zemi již mnoho tisících na zemi vylitá, bylo by lépe oděnie stkvělé a meč žeraňcí prospělo v komorách mlče nežli hřmot činie na lidech, zámkové bran městských lepší pevnosti byli by stvořeni, kdy by v jich kostelech veselá služba dala se milému pánu Bohu a svatým jeho. A brány dnem i nocí byly otevřeny. 10 A zámkové a železa jich zerzavělé byli, až by se ani vrata, šranky nemohly otvierati. Nebe i země bylo by přálo králi Jiříemu, množstvie lidu hrnulo by se bylo k Vašie Velebnosti, množstvie i z krajin mořských bylo by se hrnulo k Vašie Velebnosti, byšte byli, vyvrhúc srdce Rokycanovo, papežovy svatosti poslúchali a ciesaři vedle božského i všech pisem rozkazování pod- 15 dani byli a těch neposlúchali, kto k válkám a k rozdielnému roztržení vás i dobré vuole Vašie Jasnosti radí mieti od jiných králuov. Neb psáno jest: Blahoslavení pokojní, neb oni synové božie nazváni budú. Chce-li Vaše Jasnost milým synem božím býti a milým synem cierkve svaté a z jam a z šachet hlubokých, v které Vaše Velebnost po hříechu hluboce upadla, 20 vyjítí a hojnú odplatu v nebesiech mieti, cesty vyvržené v klajch zase naraziti a napraviti, českú¹⁾ zemi, po hříechu přieliš zklamanú a zavedenú, v řád uvéstí a od bluduov škodlivých očistiti a vymésti do čista; rač v srdce přijítí toto mé, bohdá věrné, sepsanie, kteréž nemuož hyndrováno býti bohdá od žádného, jedné od [5.] bláznivého a od světlosti ducha svatého vy- 25 prazněného. Které kniehy rozdělil sem na tři strany; první kniehy drží v sobě naučenie, co se tkne obecného dobrého v nich od jiných věcí, jakož registrum lechce každému okáže, o čem zní která kapitola. Druhé kniehy okazují správu Vašie Velebnosti k osobě Vaší. Třetie kniehy jsou kroniky, okazujíc skutky prvotních předkuov Vašich, znamenitějších, zlé i dobré; 30 dobré aby Vaše Jasnost se jich chytila, ale zlé, aby Vaše Velebnost se jich varovala, které jestli že budú od Vašie Jasnosti zalíbeny, prvé než toto vyčtete, tolikéž udělám, v kterých, jestli že by co nelibého v nich Vaše Velebnost nalezla, ale pravého, neb pravda dá bolest nežitovú, kdy se okolo nežitu párá lékař, tehdy k ní mlčí, ale kdy se nežitu dotkne, tehdy 35 nohami tepe, přieliš hněvaje se. Než maje douffanie, že Vaše veliká múdrost a dobrotivost snese trpělivě pravdu, ač snad nelíbeznú, a že neupadne v to zlé jako Saul, který Samuele jej²⁾ trescícieho myslil zahubiti, ani jako Nero, mistra svého Seneku, kázal zahubiti, ale že Vaše Jasnost obleče se v múdrost Alexandrovu, který mistry a mudrce miloval, Aristotileš, 40 a Dyogena, který v lese a v kádi své Alexandrovi domlúval jest, jeho

¹⁾ V rkpse: česká.

²⁾ V rkpse: se.

služebníkem svých služebníkuov nazývaje, a lakomcem nenasyceným. Neb rač v jistotě věděti, že tak žiezním řádu a pokoje tohoto královstvie a Vašeho dobrého a zvelebenie, že bych měl pro pravdu a navedenie Vašie Jasnosti od Vašie Jasnosti umřieti nebo hanbu kterakú trpěti koli, že to
 5 rád chci podstúpiti a pravdu psáti beze všeho pochlebenstvie, neb bych nebyl věrný služ[6.]bník, bych Vašie Jasnosti nezpravil o těch věcech, které snad sama do sebe neví, by škodné byly, neb žádný nemuož sám o sobě soudci pravým býti. Které kniehy, zapomenuv sám své cti, chci vaším jménem jmenovati česky : Jiří Spravovna, neb tuto dává se
 10 vedle času běžitého věrná správa, a užitečnějšie nežli Aristotilesova k Alexandrovi nebo Egidia Římského, ač sem jich nynie neviděl. A proto rač pán Buoh v těchto řečech Vašie Jasnosti otevřieti rozum a zpuosobiti přijieti jich v srdce Vaše, které, jestli že Vaše Jasnost přijme a vedle nich skutky dokáže, pošle pán Buoh anjely své svaté, aby po hříechu přieliš nachý-
 15 lenú korunú na Vaši hlavu zase mocně napravili a šije Vám se protivících pokojně poddali a rohy, pyšně se proti vám pozdvihujících, potřeli, prsy najvyšieho biskupa i ciesaře obměkčili, s kterými i s jinými králi a kniežaty maje pokoj, byl by potěšenie všemu svému královstvie, pannám, vdovám, syrotkóm, kněžím, mnichóm, jeptiškám i všem spravedlivým, aby byl
 20 přítel svým nepřátelóm, polechčenie tryzněným, chudým bohatstvie, pokoj nepokojným, hruoza a odvrácenie od zlého všem zlým. Dajž, milý pane, Jesu Kriste, za Vašich dnóv upokojenie této tesklivé zemi a obveselenie srdci Vašemu, kterým z nebe jsúc obdařeni, mohli byšte lépe pánu Bohu slúžiti a smrti bezpečněji čekati.

25 Najprvnějšie a najpotřebnější jest věc Vašie Jasnosti ustanoviti královstvie na třidciti věcech: Najprvé aby službu Božie na všechny strany v svém královstvie rozmohl. To jest Šalomún učinil, když chrám milému pánu Bohu, svému [7.] oslaviteli, jest ustavil, tehdy Abyathara biskupa a Joab a mnoho kněží a kantoruov usadil jest, a proto najviece jest rostl
 30 v své slávě a ve cti. Ale kto službu božie umenšuje a tlačí, od pána Boha z nebe umenšen bude i od lidí utlačen. Toho duvod jest na Lismachovi v kniehách královských, kterýžto, když jest zlúpil pokladnici chrámu Šalomónovu, prvé než jest z chrámu to vynesl, zabit jest. A v skutciech apoštolských, že Anania a Zafira před nohami svatého Petra zemřeli jsú,
 35 že jsú neprávě vyznali o poli, k které mělo k kostelu připsáno býti etc. Máme také o paličích kosteluov, o vražedlníciích kněžských a (o) Ozovi, který náhlú smrtí umřel jest, že archy božie dotekl se jest, nejsa knězem. A proto zloději, ješto kalichy berú, a lúpežnici monstrancí, ornaty a sva-
 40 tosti vysypují a vylévají. A králové, kteří toho netbají, zlu smrtí scházejí, nébrž pro poctivost božie a chrámu božieho, by nepřátelé utekli na kostel a znesli tam veliké zbožie, mají necháni býti u pokoji. I proto pamatuj, najjasnější králi, najprvé službu pána tvého, nejlepšího dobrocinci rozmáhati, jemu chrámy nové stavěti, anebo staré s pilností opravovati, okrasu domu božieho, neb to i městu každému se hodí, neb se tiem město

šlechtie, oko božie tým pilněji na to město hledie i anjelé božie častěji s dary božími na to město sstupují. A pán Buoh na přebyvatele toho města ho[j]nějšie dary své vylévá a požehnanie svaté dává etc.

Druhé, přepilná potřeba jest, aby Vaše Jasnost ustanovila královstvie všecko v jednotajné viere obecné křesťanské, neb u viere řie- 5 káme: Věřím v svatú cierkev obecnú. Totiž která [8.] jest rozlita po všem křesťanství. A hlava jejie nevidomá jest Pán Kristus, a vidomá, římský biskup, skrze kterého cierkev svatá obecní stojí spojená u pokoji v svátostech a v dařích božích. Pokútých věr slušie se varovati, jakožto viklefské, táborské, bořecké, neb v žádné té nejsú božie darové ani svatosti pravé, 10 ani žádným hřiechóm muože býti odpuštění a žádný z nich nemuože býti dobrý, by všecky dobré skutky činil; neb bez pravé obecné viery žádný člověk dobrý nenie, ani na úřadu býti, ani muože svědkem na koho býti, a jest člověk mrzký pánu Bohu i lidem; sami v sobě se pekúce, na tělech hynúce, bledú řeči neupřímé a neustavičné, neb v zatmilém rozumu chodí, 15 nevěda, co má činiti, dnes tak věří a zajtra jinak. A proto vši pilnosti rač mysliti toto královstvie uvésti v jednotu vši viery křesťanské, a sám také s jinými králi křesťanskými se sjednati a spojiti. Tím skutkem Vaše Jasnost vezme oddechnutie, všecko královstvie obžive na duši i na těle, války a mordové, jakž česká země na místě jest, neslychané přestanú 20 záhuby, pálenie, od chudiny pláč a klnutí i křičenie na Vaši královskú Jasnost pro časté šacunky na vojny vypuzenie a tak zabiti bez zpovědi, bez svátosti, na mordích, na lúpežích, a v jiných zlých skutcích. A proto běda na smrti duši Vaši Jasnosti, neopraví-li to Vaše Jasnost skuoro! Píši jako věrný služebník Vašie Jasnosti, bohdá všeho dobrého žádaje, a súkám 25 rány tvé snad až do bolesti, já mistr Pavel z Prahy, doctor Židek řečený, a týkám nežity tvé bolestivé pro uzdravenie duše i těla Vašie královské velebnosti i dobré tohoto královstvie.

Třetie, velmi pilná jest potřeba, obrátiti všecko královstvie ku poslušenstvie [9.] papežově a zvláště kněží nynější, kteří vytrhli se z poslu- 30 šenstvie a z řádu všeho křesťanstva, nesmierně hanie papeže, proti záповědi otcov svatých vši silú pracující; aby ta svatá stolice, biskupové, cardina- lové, patriarchové, doctóri, prelátové a jiní vysocí lidé řádu duchovního byli dáni v potupu a v uohyzdu lidu obecnímu, od kterých vyklamavše kněžstvie a všecko dobré od nich vzevše, ješto by v školách partékami 35 nemohli syti býti, by těch biskupov a falešných prorokuov nebylo, to proti svým dobrodincóm kvačí, sediece na miestech vysokých cizích, kterýchž hodni nejsú i kvačí na své staršie, kterýmž by měli poddáni býti a statky měšťan na gšafftích skrze dary, skrze šacunky, skrze trápenie měšťan umějí misterně vytahovati a větší offěry do kuchyň žádati nežli staří kněží pastýři; 40 milostiví sedí u pokoji, dobré bydlo v práci majíce a duše ovcí svých na meč nastrkují, ale svých dobře chovají, proti řeči pána Krysta; dobrý pastýř klade duši svú za své ovce, ale oni otarasovali se Vašie Jasností, tak že Vaše Jasnost životně s těžkým životem jede na boj za ně na roky, aby oni odpočinuli,

a své neposlušnosti a neřády vždy před se vedli, pro které již mnoho tisíc zabito a tak veliké zhubení země stalo se jest, že lépe o tom mlčeti nežli psáti, a zlost přemohla jest pero i rozum, tak že ani pero vypsati muož, ani rozum vymluviti.

5 Zlosti, v které upadají v království a města, která se odtrhnú od řádu a poslušnosti papežova, jsou tyto zlosti: Nejprvé zpletú sobě všecken řád světský i duchovní, tak že jeden chce nad druhého býti a patami zhuoru a hlavami dolův chodie, jakožto jest dnes v Čechách, že podkoní, který muož lidi bít, bera hojný žold již jest nad pána svého, a já mistr
10 a doctor najstaršie [10.] Krakovský, Vídenský, Padevský, Bononský, Český, tak v Praze nyní utlačen sem, že pes vie své místo a bydlo, a já jeho neviem.

Druhé všechny svatosti se zpletú, že od vytrhlých kněží žádná svatost nemuož státi v své spravedlnosti, jakožto dnes křest nemá své
15 spravedlivosti, neb česky křtí, a to není forma se vším křesťanstvím, jedna voda také nemá své fecundací totiž té spravedlivosti, aby olejem svatým byla křížmována v tu chvíli, když mají kněží okolo křtidlnice choditi, neb toho nečiní křížmo svaté, kde berú o tom všechno křesťanstvo pochybuje, opět se kněží světí, v tom jest pochybenie, neb žádný biskup
20 vytržence nerad světí, a že potom jsou ti knězie tak tuzí nepřítelé biskupóm, vzevše od nich všechno své dobré, znamenie jest, že spíše nejsou kněží nežli kněží, neb se snad hněvají na biskupy, že jich nechtěli světiti, i pro řkúc, že jsou kněží, mstí se opět, že biskupův nemají, biřmovanie nedbají a tak mrú, ano nyní v Praze miením, že více než polovice lidu nebiřmova-
25 ného. Prvé byli ornaty potupili, kropáče, kalichy, varhany, nyní lezú jako rak, svátkuov nesvětí, svatým se rúhají, znamenie umučenie Pána Krista lajny kydají, kamenují, ruce utínují, palé, rač věděti. Kto by obraz Vašie Jasnosti na Tajnie lajny mazal, kamenoval, že by byl hoden trestanie. Ale tuto Tvá milost nepantuší, neb v tomto mají dobrou vůli, Panny Marie
30 nectí, v svátky její dělají, to sem sám viděl, v posty její maso jedie, rúhanie veliké mají proti její svaté velebnosti, ohavné věci ženské a mrzké její svaté Jasnosti k necti, k nepoctivosti oni mluvíce. A tak též o jiných svatých na kázanie nepřimašfují svatým, než teď budete mieti mandeleny, kurvy a nevěstky, Marek praví, Pavel, Jakub etc.

35 Třetí: království, města jim poddané [11.] trpie veliké od nich hořkosti a útisky. Nejprvé, strhnúce je z vysokosti a z krásy vše, první jich ctí, zmenie jim práva stará a vieru na každý den novú, vieru neustavičně učice a to velmi trápí mysl měšťanův, že jich svými nestálými naučeními neumějí ustanoviti, vším zlým a najhorším hřiechóm cestu
40 otevru, maličké bránice pannám věnečky, tance, šnorované střevíce etc. Rádi vidí lúpežníky, vražedlníky, paliče, zloděje, buřiče, a ty, kteří by dobré lidi lépe trápili, tím úmyslem, aby dobří lidé jich nemohli dojíti, aby svou vůli lépe vyplňovali. A to městóm jest velmi škodno a k jich zahynutí, a tak měř jako hajthmané se v městech zdělajíce vládnú městy,

měšťany vo hrdla pripravujúce, o statky, o čest pěkně mluví jako anjelé, ale skutky mají prostě ďábelské. Jestli že jich kto zač potrebuje, nepri-
 stúpaj bez velikých daruov; budeš-li prositi, okázúť tvář hroznú, řeč ukrutnú,
 jestli že mu co dieš tvrdého, přivedeť tě k zahynutíe. Budeš-li jemu prietelem,
 všitky tě zavede o statek, o čest nebo o život, a tak se těžce na koho spadna 5
 na každým vozí, že všecko město od toho kněze horkostmi, pláčem a lkáním,
 chudobú, bídú, válkami, mečem, ohněm sůce utlačeni, z úzkosti až k nebi
 prokřikují, raději život mrtvých nad živé sobě zvolujúce. A proto bláznivá
 jsou ta města, ješto poslúchají neposlúšných, a řádu čekajúce od těch, ješto
 v řádu nejsú, a vidúce, že pod nimi hynúce vždycky den ote dne a skrze 10
 ně v potociach slz sedí, ještě se jich přidržejí. I proto, najjasnější králi,
 jižť jest čas, ať se větší války a mordové neděj, těm kněžím, kteří k válkám
 káží, a k mordóm nedaj moci, ale raději žádej od papeže múdrosti patriarchu
 nebo legata, ať [12.] přijeda do Čech, zřídí kněží i ty nesnáze s božie a s Vaší
 pomoci. 15

Čtvrté, potrebie jest Vašie Jasnosti pilně znamenati, proč se
 tyto války, mordové nemilostiví, hubení země a pálenie, chudinky šacovanie,
 mince falšovanie a jiné zlé nehody jako jedva od počátku tohoto královstvie
 děje. A já to znamenám, že jest najviece pro tři věci: totiž nebo pro kalich,
 jakož na Týně obraz Vašie Jasnosti okazuje s mečem mezi kalichy, ješto 20
 by bylo lépe by byl tu obraz Panny Marije, matky božie, a někde jinde
 obraz ke cti Vašie Jasnosti, anebo jest pro kněžské zbožie, anebo pro tajnú
 závist, a některakú tajnú kyselost mezi Vašie milosti a mezi pány. By
 pak bylo to všecko tré, to Vaše Jasnost muož lechce udusiti a v pokoj
 uvésti, toliko své vuole málo ustúpie, a těch nikdež neposlúchaje, kteří 25
 Vaši královskú Jasnost na války vedú. Neb válka prospěšná chce šesti
 věcem. Najprvé pravé pře, a já tvú Velebnost, jsa bohda tvój věrný, vždycky
 nesonim, ani chci pravého učiniti proti obecné viere všeho křesťanstvie
 a proti hlasu všeho křesťanstvie, neb viem, že všecko křesťanstvo má roz-
 umnější lidi pod sebú, nežli Vaše Jasnost. Druhé prospěšná válka chce 30
 mieti vítězstvie z nebe. A já toto vidím: jakž se jest ta válka počela, a gletba
 od papeže vyšla, tak se nám nebe zprotivilo vším, zlým povětřím, zimú
 přetvrdú, mrákotami i všelikými nehodami, jako by se tomu zlému nemohlo
 slunce dívati, co se děje, i země ovoce nevydává tak chutného jako někdy,
 drahota veliká v lidu, zadav útisk pro všecky biedy, které vnitř [13.] 35
 i zevnitř utiskly jsou lid. Třetíe prospěšná válka chce mieti silné oděnce,
 kterými má býti veliká štědrost, a ti, kde jsou nebo čím jich bezedné měšce
 naplňovati. Čtvrté má mieti válka věrné spojenie papeže, ciesaře, a bez
 jich vuole nemá počata býti; ale tato jest proti nim a proti všemu křesťan-
 stvu. Páté má mieti věrné rytieřstvo a komorstvo, ne řemeslníky chudé, 40
 kteří své řemeslo ten den zmeškajúce ani sobě ani ženám ani dětem co jísti
 dáti nemají, anebo že jdú staří šadové, ješto by raději ležel nežli sšel, anebo
 vida blesk mečový, hned uteče. S těmi, v boji nebyvanými, málo Vaše
 Jasnost bude moci. A rytieřstvo již mnohé jinam odstupuje i proto etc.

Šesté prospěšná válka má mieti stálost, a kde již ta býti muože, ano lidem se styštie, a Vaše Jasnost již v léta vchází, v kterých bude potrebie odpočinúti, a proto již žádnú mieru nerač mysliti k válkám, ale raději k úmluvám a ku poslušenstvie tvých hlav a starších, jenžť věrně radí etc.

5 Páté, jestli válka o kalich, rač věděti, že Vaše Jasnost toho neprovede proti písmu všech svatých doctoruov a proti obyčeji všeho křesťanstva, aby na čásek Vaše Jasnost ten artikul provedla; potom kdy čas bude, sám padne; neb najprvé se modlíme v monstranci milému tělu i krvi Pána Krista pod suchú oběti, věříc silně, že jest tu živý pán Krystus pod
10 jednu spuosobú s tělem, s krví, s duší, s božstvím, s kostmi, i proto nebo musí s námi věřiti nebo k monstranci kalich přičiniti, a to jest blud. Druhé vieme, že pán Kristus dal jednu svým apoštolóm pod obojí spuosobú, řka jim: To čiňte [14.] na památku mého umučenie, totižto, posvěcujte. A proto kněží, biskupové i papež, nikdy nepřijímají pod obojí spuosobú, než když
15 mši slúží, ale jindy pod jednu jakožto lid obecní, a proto v tom křivdy žádné nečiní lidu. Třetíe neb Pán Kristus sám ten týden po své smrti dával jest učedníkóm v Emaus pod jednu spuosobú. Čtvrté pro mnohá nebezpečenstvie, ješto kněži husci, divné nové kalichy jednajíce, ještě tomu nemohú odolati puol mile s kalichem k nemocnému ani jeti na koni
20 ani na voze, ani pěšky nenie bezpečné etc. Páté neb mnozí sú, ješto vino pijí, hned vytrati, druzí rtuov nemají, a proto z kalicha píti nemohú, druzí rty ukřivené mají, a mnohé jiné příčiny jsú. Item dietkám dávanie také státi nemuož pro náramnú mrzkost, která se děje od dětí i od mater té převelebné svátosti.

25 Šesté, jestli válka o kněžské zbožie. Jakož pán Zdeněk má Zelenú Horu, panstvie veliké, a Dobrohost Týn, a tak jiní páni; neb kněžské zbožie bylo náramně veliké v Čechách. Sám kostel svatého Václava, pocta arcibiskupstvie, k tomu měl jest více nežli osmdesáte tisíc platu, vyše-
hradský málo méně, co pak klášterové, a proto kněži byli jsú náramně
30 zpychali na své spasenie a na náboženstvie málo dbali. Nemilostivosti skrze lichvy domy pražské skuoro větší stranu k sobě platy zavazovali, zrádce, opilci, hráči, kostkáři, póhony nespravedlivé činíce z pravé bujnosti zlostmi mnohými a hříechy, hněv božie na se shromažďujíce nerozumní, neumějí, jako byl pan Zdeněk¹⁾ Zajiec, který teprv abecedu se učil, jsa
35 volen arcibiskupem [15.] a Kaulét v kolebce na patriarstvie korunován; kanovníci, počnúce latině mluviti, neumějíc latinu dokonati, češtinú domluviti, netrpělivi, nezaplacujíce dluhu pravé služby božie, k které zavázani byli, kteří od šlépěji Pána Krista a starých svatých v smrdutý život daleko vpadše, v zlostech velikých chodili jsú, poklady veliké do truhel
40 na lichvy shromažďujíce, nevěstkám, hudcóm a kajkléřóm zbožie pána Krista, které zbytkuov chudým mělo dáváno býti, rozmaňujíce a krátce najposlěz v močidlech všech mrzkostí a hříechuov tápajíce. Pro zlé při-

¹⁾ Má státi Zbyněk.

klady pán Buoh zbúřil jest chasu, která oblúpila jest je ze všeho zbožie, a mordy na ně nastrojil veliké až do skažení, neb nehodni a nerozumni ta miesta drželi jsú, kteří učené a hodné lidi slepě tlačili jsú. I protož pán Buoh hodně zkazil jest je až dotud, duokudž by v pokoru nevstúpili a na život nepoškvrněný prvotných svatých neuhodili. I protož o to zboží 5 rada by má byla taková, měli by proto zbožie pod pokutstvím tak dlúhý nepokoj trvati, aby Vaše Jasnost duóm jeden udělala všem kněžím hradským i arcibiskupu vedle nich a s volí papežovú milosti polovici platuov ujma, všecky k jedné kuchyni, k jedné pivnici a k jedné dormitoři sehnati a dnem i nocí hodiny své, aby všickni zpievali a lekci tam od mistruov a doctoruov 10 poslúchali a bez odpuštění nikdyž se netúlali, neb čech kdy vyde v zbožie a duostojenstvie, nebudeli úzce spravován, jest velmi bláznová věc. Neb v Němciech jsú taká nadání, avšak není tak slyšeti o zlostech velikých jako v Čechách dály se.

Sedmé, jestli válka o některaké záští se pány a zvláště 15 s panem Zdenkem, že [16.] každému králi a kniežeti múdrost větší má býti přirozena i milostivost k nepřátelóm nad jiné i pokora, neb tyto tři ctnosti dávají milostivost k nepřátelóm a lásku v oheň větší lásky, po nepřiezni zapalují. Jakož pán Kristus dí, že řezavé úhle rozpaluje a shromažďuje na hlavu nepřiele a tak přiezni spojenú oba z úzkosti, z tesknosti, z ne- 20 bezpečenstvie vysvobozuje, zdá mi se dobré, by Vaše Jasnost jemu milostivě pokoje podala, zámky všecky navrátila a k tomu viec přidala, a kněží, kteří jsú vás spolu svádili, oba v nenávist vezmúce, jim v jich hlavu zaplatili. Nebo budete-li kněží poslúchati, žádného rytieře v Čechách neostane ani husi, prasete, nebo kúřete. Vy se budete býti, tlauci a mordovati, a oni 25 dobré bydlo majíce, budú se vám v kútech posmievati, a ktož bez sebe, ten tam. Pakli se sami nemuožete smluviti, prositi od papeže legáta múdrého, ciesaře, krále polského, konferštuov, aby, mezi vás nahlednúc, srovnali nesnáze. A rač sebe rád a velice ustúpiti a kněží svých již déle neposlúchati, ani své tělo ani svého statku již viece pro ně nemrhati, ani 30 se za ně za taras klásti. Dadiť práce dosti i ztraty, jedné aby se jich buřičuov nedoteklo; a již pro ně upadli ste v hněv a v ohyzdu všeho světa, nébrž i všie chudince pražské, která, povstane-li, jehož toho pán Buoh nedaj, tak Vaši Jasnost i s nimi strach, aby nepoklidili, že by dobře nebylo. I protož, pro pána Boha i pro své dobré, nahlédněte a již k poslušenstvie 35 a k úmluvám pospěšte; Rokycana k sobě vezmúce, jemu dobré bydlo čiňte, pět kop každý týden jemu rádi dajte na polepšení jeho bydla, kněze Thobiáše rač dáti na [17]. Thábor, kněze od svatého Václava do Žatce a jiné do Lún, do Hradce aneb tam, kto je rádi budú chtieti mieti. A pokojné kněží vsázej zde v Praze, tak bude královstvie z božie pomoci upoko- 40 jeno, jinak nic. Tak legátové spíše přijedú k Vašie Jasnosti, jinak nic.

Osmé, pro Vaše i obecní dobré račte od papeže svého, otce milostivého, požádati múdrého legáta cardinala, který by rok, neb dvě letě vedle boku Vašie Jasnosti seděl, snim uložil obojí straně, maje deset